

בס"ד. יום א' דראש השנה, ה'תשי"א.

— בעת ההליכה לתשליך —

בלתי מוגה

א. בנוגע להקביעות דראש השנה בימים בגה"ז, ולא בימים אד"ו, כהסימן "לא אד"ו ראש" — צריך להבין: איך יתכן שלעולם לא יחול ראש השנה ביום ו' (לא אד"ו ראש), בה בשעה שראש השנה הראשון (יום ברוא אדם הראשון) הי' ביום ו' למע"ב?

לכאורה אפ"ל שהכלל "לא אד"ו ראש" הוא בנוגע לקביעות החדשים ע"פ החשבון, משא"כ בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי', יתכן שראש השנה יחול גם בימים אד"ו. אבל, לדעת הרס"ג² שגם בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי' עיקר הקביעות מן התורה היא ע"פ החשבון, הכלל "לא אד"ו ראש" הוא לעולם, גם בזמן שמקדשין ע"פ הראי'. וצריך להבין טעם החילוק בין ראש השנה הראשון (שחל ביום ו') לראש השנה בכל השנים שלאח"ז.

ובהקדם מ"ש הרמב"ם³ "מפני מה אין קובעין בחשבון זה בימי אד"ו .. לפיכך עשו יום קביעה ויום דחי' כדי לפגוע ביום קיבוץ האמיתי", והשיג עליו הראב"ד ש"לדבריו אין ראוי לקובעו לעולם ביום מולדו, ומה חטא אד"ו שלא יהי' בו המולד לעולם באמיתי ולעולם ידחה, ומה זכה בגה"ז שיהי' ולא ידחה".

ויש לומר, שהרמב"ם לא פירש הטעם לדחיית אד"ו דוקא (וכתב טעם קלוש), כיון שהטעם האמיתי הוא ע"פ קבלה (כדלקמן), והרמב"ם שהי' מקובל גדול, נזהר ביותר שלא לגלות עניני קבלה אפילו ברמז (כמו רש"י ז"ל), כיון שהי' אז זמן סכנה לגלות עניני קבלה אפילו ברמז (כמבואר בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴).

וביאור הטעם לדחיית אד"ו דוקא — ע"פ קבלה⁵:

(1) רמב"ם הל' קידוש החודש רפ"ז. (וש"נ). תש"א ע' 154. וראה גם אגרות-קודש טושו"ע או"ח סתכ"ח.

(2) הובא ביסוד עולם שער ד' פ"ו. וראה שם.

(3) בארוכה תו"ש בא כרך יג פ"ג.

(4) שם ה"ז.

(5) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 41 ובהערה שם רמז. ע' רמט ואילך. ע' שפו.

ימי אד"ו שייכים לקו החסד: יום א' — ספירת החסד, יום ד' — ספירת הנצח, ענף החסד, ויום ו' — הוכפל בו טוב, שמורה על חסדים. וכיון שענינו של ראש השנה הוא המשכת מלכותו ית' ע"י קבלת עול דוקא, קו הגבורה, לכן נדחה קביעותו מימים אד"ו השייכים לקו החסד, ונקבע בימים בגה"ז: יום ב' — ספירת הגבורה, יום ה' — ספירת ההוד, ענף הגבורה, או לכל הפחות ביום ג' שהוא ספירת התפארת, קו האמצעי.⁶ ועפ"ז יש לבאר החילוק בין הקביעות דראש השנה בכל השנים לראש השנה הראשון — כי, הטעם הנ"ל לדחיית אד"ו שייך רק עכשיו (לאחרי ראש השנה הראשון), שענינו של ראש השנה נעשה ע"י עבודת האדם (עכשיו באתערותא דלתתא תליא מילתא⁷), משא"כ בראש השנה הראשון שכל הענינים היו מצד כי חפץ חסד הוא⁸, היתה קביעותו ביום ו', שהוכפל בו טוב, קו החסד.

*

ב. רבינו הזקן אמר פעם שבליל ראש השנה צריכה להיות העבודה בשמחה. נכנסו אליו כ"ק אדמו"ר הצ"צ ור' נחום (בנו של אדמו"ר האמצעי) ושאלוהו: כיון שבראש השנה צ"ל עבודה בשמחה, למה הוא — רבינו הזקן — בוכה? והשיב רבינו הזקן שבכיותו היא בדמעות של שמחה⁹.

*

ג. (כשהלכו על יד הנהר חיפש כ"ק אדמו"ר שליט"א מקום שרואים בו דגים, וסיפר:) מסופר אודות הרח"ו ז"ל שהלך על יד הנהר לאמירת תשליך, ואמר תורה, ולפתע הוציאה צפרדע את ראשה מן המים, ורצה בנו לגרשה, ואמר לו הרח"ו שלא יפגע בה, כיון שרצונה לשמוע תורה¹⁰.

*

ד. אמירה בדיבור, גם כאשר לא מכוונים כל הכוונות כדבעי¹¹ —

9) ראה ר"ד ליל א' דראש השנה (אחר תפלת ערבית) תש"ז (סה"ש תש"ז ע' 60).

10) שער רוה"ק להאריז"ל דרוש ג' בהגהה (א). הובא בשער יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר שובה ישראל אות כג.

11) כנראה, בנוגע לסדר תשליך — "ויאמר כו' ויכוין כו'" (המו"ל).

6) חסר הביאור בנוגע להקביעות ביום ז' (המו"ל).

7) לקו"ת נצבים מז, ב. דרושי ר"ה נח, ב. ובכ"מ.

8) מיכה ז, יח (מהפסוקים שאומרים בסדר תשליך). וראה לקו"ת שם.

פועלת פעולתה, כי, באמירה זו מתגלה הרצון האמיתי שמצד פנימיות הנשמה, שהוא בשלימות אצל כאו"א מישראל.

והמקור לזה בנגלה דתורה — מ"ש הרמב"ם¹² בביאור הדין "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני", "מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני . . (ה"ז) לרצונו", כלומר, אמירת "רוצה אני" מועילה [לא בגלל הכפי', כי, רצון שבא ע"י כפי' לא מהני, אלא שפעולת הכפי' היא אך ורק כדי לבטל התגברות יצרו שתקפו, ואז מועילה אמירת "רוצה אני"] מפני שעל ידה מתגלה רצונו האמיתי.

ומזה מובן גם בנוגע לענין התשובה — שכאשר המעשה בפועל הוא כדבעי, וישנה גם בקשת מחילה בדיבור עכ"פ, ה"ז מועיל גם אם לא מכוונים כל הכוונות כדבעי, כיון שבדיבור זה מתגלה הרצון האמיתי שמצד פנימיות הנשמה.

וע"ד המסופר¹³ שפעם אמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בערב ראש השנה בנוגע להמבואר בחסידות¹⁴ שהענין דתקיעת שופר הוא ע"ד הצעקה אבא אבא הצילני: "דער עיקר איז ניט דער אבא נאָר דער צועק" [וכתוצאה מזה הי' בשנה ההיא "אָ שטורעם'דיקער ראש השנה"] — שהצעקה כשלעצמה מספיקה (גם אם חסר בהכוונה דאבא הצילני), כיון שבהצעקה מתגלה פנימיות הנשמה¹⁵.

ולהעיר גם מהמבואר במאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁶ על הפסוק¹⁷ "כי נער ישראל ואוהבהו", שאע"פ ש"נער ישראל", "נער" בלבד, שמורה על החסרון בהשגה, מ"מ, "ואוהבהו", מצד עצם הנשמה.

*

ה. (לאחד ששאל בענין טלית-קטן¹⁸, שנוהגים ללכשו גם בעת השינה¹⁹, האם אין בזה משום בל תוסיף — השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

12) הל' גירושין ספ"ב. קנט ואילך.

13) שיחת ליל ב' דר"ה תש"ד ס"ו (סה"ש 17) הושע יא, א.

14) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ע. סה"מ 18) כנראה, בקשר להמנהג (לאחרי

15) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ע. סה"מ 19) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

16) תרצ"ו ע' 2. תש"ה ע' 1 (סה"ש תש"ה ע' 6). 17) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך.

18) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 19) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

20) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 21) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

22) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 23) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

24) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 25) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

26) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 27) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

28) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 405 ואילך. 29) ראה פס"ד להצ"צ ג, ב. אגרות-קודש

האיסור דבל תוסיף הוא שלא לעשות מעשה בפועל שיש בו הוספה על גוף המצוה, ואילו בנדו"ד, כיון שמעשה לבישת הטלית-קטן לא הוי מצוה, וקיום המצוה נעשה בדרך ממילא, אין בזה משום בל תוסיף²⁰.

(20) ראה גם ספר ציצית הלכה למעשה (אה"ק תשמ"ח) ספי"א (ע' קלט הערה יא). וש"נ.